

5 x wat je écht moet weten over slavernij en racisme

Je hebt ongetwijfeld beelden gezien van Black Lives Matter. Maar wist je dat racisme van nu alles te maken heeft met slavernij van vroeger? Miguel en Tarim van Fawaka WereldBurgerschap leggen uit hoe zij dat zien.

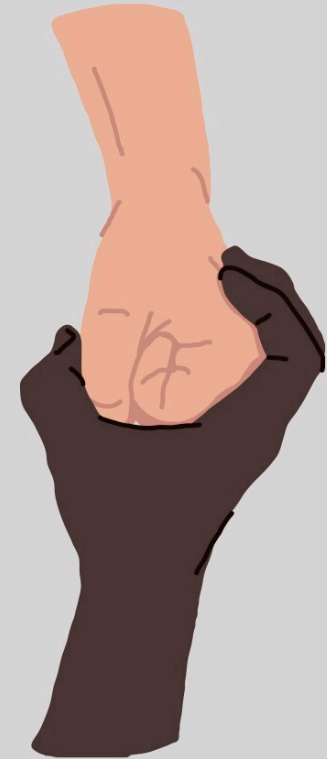

I Racisme heeft alles te maken met slavernij

Vanaf de zestiende eeuw veroverden Europese landen gebieden in Afrika, Azië en Noord- en Zuid-Amerika. Deze gebieden werden 'koloniën' genoemd. Veel inwoners werden tot slaaf gemaakt en verkocht. Zij werden gevangengenomen en moesten werken zonder dat ze daarvoor betaald kregen. Om de slavernij goed te praten vertelden de machthebbers aan iedereen dat witte mensen beter, slimmer en hoger waren dan niet-witte mensen. Ze zeiden dat er verschillende 'rassen' bestonden en dat elk ras een ander uiterlijk had.

Biologisch gezien bestaan er helemaal geen verschillende menselijke 'rassen'. Dat idee is dus verzonnen. Maar het is honderden jaren herhaald en steeds meer mensen zijn erin gaan geloven. Ook nadat de slavernij allang was afgeschaft. In wetten en regels in landen over de hele wereld kon je vanaf de slavernijperiode racisme terugvinden. De ene groep mensen kreeg daardoor meer kansen en mogelijkheden dan de andere groep.

Ook vandaag de dag zijn er mensen die denken dat zwarte en andere niet-witte mensen 'minder' of 'minder waard' zijn. Soms beseffen ze zelf niet eens dat ze zo denken, of dat ze dingen doen die passen bij deze gedachten, maar hun gedrag heeft wel veel gevolgen. Zwarte en andere niet-witte mensen kunnen bijvoorbeeld merken dat ze in een winkel extra in de gaten worden gehouden, anders worden behandeld in de klas of minder snel kans maken op een huis of een baan.

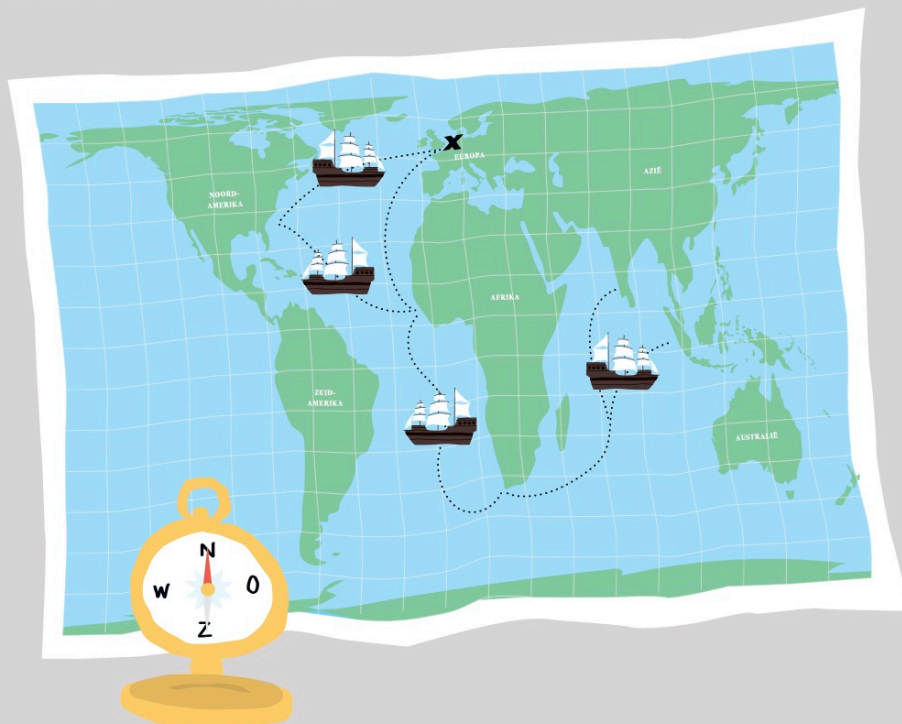

II Nederland is rijk en dat komt óók door slavernij

West-Europese landen zijn nog steeds machtig en rijk. Nederland is een van de rijkste landen ter wereld. Die rijkdom ontstond voor een groot deel vanaf de zeventiende eeuw, die vaak bewonderend de 'Gouden Eeuw' wordt genoemd. Nederland verdiende veel geld door te handelen in producten die in de koloniën werden verbouwd. Maar voor mensen die in dezelfde gebieden tot slaaf gemaakt waren en al het werk moesten doen, was deze eeuw juist heel pijnlijk en bloederig.

Nederlanders (mensen, bedrijven en ook de Nederlandse overheid) hebben honderden jaren veel geld verdiend aan slavernij en kolonialisme. Nederland bezat een groot koloniaal rijk: onder andere Suriname, verschillende Caribische eilanden, Indonesië, delen van Zuid-Afrika en Brazilië waren een tijdlang onderdeel van het Koninkrijk der Nederlanden (sommige Caribische eilanden zijn dit nog steeds). Nederlanders handelden in deze tijd ook in tot slaaf gemaakte mensen en waren zelf ook de 'eigenaar' van mensen. Die handel in mensen eindigde in Nederland officieel tussen 1863 en 1875.

Als je erover nadenkt, is dat voor jou maar een paar generaties geleden. De kans is groot dat de opa of oma van jouw opa of oma dat nog hebben meegemaakt.

III Nederlanders verscheepten tot slaaf gemaakten over de hele wereld

Slavernij vond plaats in het hele Nederlandse koloniale rijk. De mensen en schepen van de West-Indische Compagnie (WIC) en die van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) werkten eraan mee.

Nederlanders haalden bijvoorbeeld mensen uit Afrika en maakten hen tot slaaf om op plantages in Amerika te werken. Zo ontstond de 'trans-Atlantische slavernij'. Meer dan tien miljoen mensen (en misschien wel tientallen miljoenen) werden verhandeld op markten en tegen hun wil over de Atlantische oceaan verscheept. In Amerika werden ze onder andere gedwongen suiker, tabak en katoen te verbouwen.

En vanuit Azië (zoals uit India en Indonesië) verscheept de VOC veel mensen tegen hun wil naar onder andere Zuid-Afrika.

Niet alle mensen werden verscheept. Er waren ook veel mensen die in steden, havens, mijnen en plantages in hun eigen land moesten werken voor de Nederlanders.

III Er is altijd verzet geweest tegen slavernij

Natuurlijk accepteerden tot slaaf gemaakte mensen niet zo maar wat er met ze gebeurde. Er zijn altijd mensen geweest die in opstand kwamen. Zij stredden met gevaar voor hun eigen leven voor vrijheid.

In Suriname leidden in de achttiende eeuw onder andere Boni, Baron en Joli-Coeur opstanden van tot slaaf gemaakte mensen. In Curaçao zorgde Tula voor een grote opstand in 1795. En in Guadeloupe was Solitude, een zwangere vrouw, de leider van een belangrijke opstand. In de Haïtiaanse revolutie, rond 1791 tot 1804, versloegen tot slaaf gemaakte Afrikanen het Franse leger. Zij zorgden dat slavernij werd verboden en in de regering kwamen mensen die vroeger tot slaaf gemaakt waren.

Maar het verzet gebeurde niet alleen met ongewapende en gewapende opstanden. Tot slaaf gemaakten verstoppen bijvoorbeeld ook geheime codes in een dans of een lied. Deze tradities kun je nog steeds terugvinden, bijvoorbeeld in parades tijdens carnaval. Tenminste, als je weet waarop je moet letten.

III Ook jij kunt iets doen tegen ongelijkheid

Ook jij kunt iets doen aan de ongelijke kansen die mensen hebben als gevolg van slavernij en racisme. Waar kan je beginnen?

Je kunt bijvoorbeeld proberen meer te weten te komen over de geschiedenis van slavernij en over racisme. Het is makkelijker iets tegen racisme te doen als je er meer over weet en als je er goed over kan praten.

Kijk daarbij ook naar de woorden die je gebruikt. Want veel termen die we nu nog gebruiken komen uit de koloniale tijd. 'Blank' heeft volgens woordenboeken ook de betekenis van 'rein', 'puur' en 'onbeschreven'. Daarom schrijven we in dit magazine liever 'witte' mensen dan 'blanke' mensen. Ook zeggen we 'tot slaaf gemaakte' en niet 'slaaft'. Dat komt omdat het geen speciaal type mens is, maar een persoon die met geweld tot dat leven werd gedwongen. Misschien staat het woord 'slaaft' nog wel in jouw geschiedenisboeken. Misschien wordt er ook gesproken over de succesvolle 'Gouden Eeuw' en over 'zeehelden' (en staan die woorden in jouw boek zonder aanhalingstekens). Dan weet je nu in elk geval dat het een keuze is om die woorden te gebruiken, en dat deze woorden maar één kant van het verhaal laten zien.

Sta er ook bij stil dat jouw blik misschien anders is dan die van andere kinderen en volwassenen. Misschien vind jij dat het wel meevalt met racisme, bijvoorbeeld omdat jij er persoonlijk nooit mee te maken hebt gehad. Door te luisteren naar mensen die andere ervaringen hebben, ga je er misschien anders over denken.

Wist je trouwens dat slavernij nog steeds voorkomt? Miljoenen mensen over de hele wereld krijgen bijvoorbeeld niet betaald voor hun werk en zijn niet vrij om zelf te beslissen waar en voor wie ze willen werken. Je kunt mensenrechtenorganisaties steunen die daar iets aan proberen te doen.

Over Miguel en Tarim
Miguel Heilbron en Tarim Flach van Fawaka WereldBurgerschap helpen scholen aandacht te besteden aan onder andere gelijkwaardigheid van iedereen.